

FØROYA AMTS BOKASALA
TØRSHAVN

FØROYA SOSIAL-DEMOKRATUR

FRÆLSI

J AVNAÐUR

BRØÐURSKAPUR

Nr. 29

Lýsingaprisur fyri mm: 12 oyru á
1. síðu, 10 oyru á 3. og 4. síðu

Leygardagin 27. juli 1946

Bladið verður bilagt á posthúsinum, og
kostar kr. 2,00 + porto um fjórðingsárið

20. árg.

Offurhugsjónin

Offurhugsjónin hevur allar tíðir hugfangað menniskjuna. Hesir, sum offraðu seg og lögdu livið á fyrri høgum málum, gjærdust gitnir og settu spor, sum ikki kámaðust burtur. Teir mistu sitt liv, men teir og teirra verk gingu aftur í slektunum öld eftir öld, í søgum og sagnum livdu teirra gerðir. Ein andalig meg og livsgróður runnu úr ti, teir gjørdur, og birtu eld í offurlyndið hjá teimum, sum aftaná komu. Teir gjærdust sum heimsins salt, ið mannalivið dróg styrki og friskleika av. Mergurin í kristnum átrúnað er offrið, tað ið menniskjan tilbiður, og sum er hennara hægsta mið og mál.

Ólavsekan er nettupp runnin upp um hesa stóru hugsjón: offurhugsjónina.

Her dagast tvær hugsjónir, sum meira enn nakrar aðrar hava grip-ið mannaættina og elvt offurhugin fram í henni: *hin religiøsa og hin tjóðskaparliga hugsjónin*.

Ólavur kongur hin heilagi, sum er maðurin, ið livir í ólavsekuhaldinum, stríddist og legði livið á fyrri hesum báðum hugsjónum. Minnið um Ólav kong livir, sum hann, ið kristnaði Noregs land og savnaði tað sum heilskapar ríki. Hann stríddist liv sitt fyrri hesum málum, og tað merkiliga og djúpa í søgu hans eins og í søguni hjá øðrum, sum offrað hava liv sitt fyrri tí teir trúðu uppá, er, at ikki fyrrrenn aftan á deyða hans vinnur sak hansara sigur.

Menn kunna týða henda verunleika bæði henda og handa vegin, men ikki fæst burtur, at tað verður ein verunleiki. Tað er og verður at fara eftir, at livsoffrið grør og blómar ikki, fyrrrenn livið er lokið. Offrið er sum kornið, ið sátt verður, nælir og ber ríkan ávekst. Tey, sum váttaðu trúgv sína við livi sínum, vóru seinni fræið, sum vaks til stóran akur.

Ólavur kongur, sum sendi menn sínar í beyðaga við herrópinum: »Fram kristmenn, kongsmenn!« gjærdist eftir deyða sijn halgimenni og tjóðskaparmaðurin mikli. Grøv hans og kirkja gjærdust halgidómur, sum fólk úr øllum Norðurlondum leitaðu til. Skaldskapur: kvæði,

sálmar og sagnir vóru seg um hendingina á Stiklasteðum.

Hetta modernað menniskja er nógv ólíkt hinum kensluborna og fantasirika miðaldarmenniskjanum. Men hvussu kaldligur, ivingsamur og jarðbundin nútíðarmaðurin enn kann kennast at vera, so livir offurneistin í honum, hann kann kenna seg hugdrigman av offurhugsjónini, og hon kann kveikja eld í hansara sinni.

Hitt kalda vitið er sett í hásetið í okkara døgum, men tað ráðar ikki øllum gátum, og tað evnar ikki at koma til botns í mannsins sálarliv, dugir ikki altíð at kanna tað, ið mannaálín tekst við og droymir um. Heimurin hevur meira fyrri neyðini hin heita hugsjónarmannin enn hin kalda vitringin.

Vit Føroyingar halda enn Ólavseku, ið er ættað frá hesari tíðini, tá ið menniskan var skjótari til hugflog og meira tilbýjandi, enn hon er tað nú. Vit halda hana ikki — og tíðin hevur broytt alt soleiðis, at vit ikki kunna halda hana — í gomlum skapi.

Men hóast tað, so eigur okkum at koma í huga, hvat ið er kjarnin í henni, og hvat ið tað var fyrri hugsjón, hon skaptist um, og ikki lata henda kjarna ella hesa hugsjón heilt avskplast og forfarast ella steingjast inni av tí skali, ið lagt verður um Ólavsekuhátíðina í okkara døgum.

Bókmentir hjá íslendingum.

Viðhald má ein geva monnum, sum bera tíðindi um ta bókargyvu Íslendingar í mun til fólkatálið eru færr at greiða úr hondum, og ikki er at undrast á, at hesir menn gerast bilsnir.

Blæð segdu stutt síðan frá stórarí bókagávu, sum komin var úr Íslandi til Føroya Amts Bókasavn. Henda bókagáva umfatar bókur og tíðarrit, sum útgivið er kriggsárini, og hann, ið vitjar Bókasavnið og fær høvi til at siggja savnið, má stórliga undrast. Ti tað er at undrast, at so litil tjóð kann hava mannatal til at fáa so nógv av

andaligum verki á skafti, og at tjóðin hevur so stóran áhuga til bókmentir, at slikar útgávur kunna bera seg.

Tíðarritini eru tey, ið eru í meiriluta — vøkur væl útgjærd rit og óføra rúgvismikil. Týðingar úr fremmindum málum hava fyrimunin, og ein býtir merki í, at tað er úr hinum ensktalandi londunum týðingarnar eru tiknar: Onglandi og Amerika. Tað er eisini skiljandi, ti tað hevur sjálvandi verið ógjærligt at koma í samband við Norðurlond hesa tíðina. Men fram kemur, at góður er kunnleikin til tey frægastu nøvni í hesum stóra mentunarøki, sum angelsaksisku londini eru, og væl er valt burtur úr. Annars frættist, at leiðina Íslendingar leita at finna sær mentun, er vestur eftir til Amerika. Hæðani eisini ivaleyst stór ávirkan til øll lond bæði á tí andaliga og verkliga økinum vil koma frá.

Ein sleppur ikki undan, tá ið hann sær, hvat Ísland kann avrika, at meta teirra og okkara viðurskipti saman: Vit, sum ikki eru færr at lata frá okkum eitt tíðarrit og standa fastir við øllum bókaútgávum, og tað ið vit fáa úr andaliga sambandinum við útlandið eru rúgvur av tónum, stórlitadum vikublaðum.

UPPRIT

av munnliga orðaskiftinum
í donsk-føroysku sendinevndini í Keypmannahavn januar-mars 1946.

Hetta orðaskiftið er nú samansett til eitt skrift og komið í handlarnar at selja. Tað er á hugavert at lesa, hóast stórir partur longu er okkum kunnigur. Vit fylgja í hesum skrifti samráðingarnar um okkara politisku viðurskipti við Danmark, og vit siggja tær áskoðanir, ið fram koma hjá hesum ýmsku monnum, sum lut hava tikið í samráðingunum.

Vit vitstu frammanundan, at full semja var ikki føroysku sendimanna millum um málini, fram skuldu verða lögð, og vit gittu okkum, at danska stjórnin kanska mundi ikki standa so skiljandi fyrri teimum sjónarmiðum og krøvum, Føroyingarnir skuldu umboða.

Vit kunna ikki siga annað, enn samráðingarnar eru farnar sámliga fram, og føroysku umboðsmenninir hava flutt síni ærindi so sum

Lastvognskoyring

Anton Arge (y) Húsabrágv

Tlf. 443

tey vóru latin teimum upp í hendi.

Tað, ið ein leggur serliga til merkis við donsku sendinevndini er hennara ávisan í heilum til donsku grundlógina, sum stendur meir at siga sum ein hótandi varði, ið danska stjórnin treystliga peikar á, og flytur fram, at skal nakað samlag verða, má hann verða fylgdur. Danska grundlógin er also tann ramma, ið allir ríkispartar skulu standa innanfyri, og skal stýrslag smíðast andævis hesa lóg, so má lógbroyting fáast í lag, ella eisini má parturin burtur úr ríkisheildini.

Tað er eisini at bíta merki í, at av donsku sendimonnum, so sýnist statsministerin at vera trektastur at ganga sjálvstýrskrøvunum til mæti, og hann ið mest er at taka teir formar fram, sum standa til hindurs fyrri, at Føroyar kunnu hava tað samband við danska ríki, sum føroysk sjálvstýrishugsjón hevur hugsað sær.

Óg gevur statsministerin eftir ella hinir donsku stjórnarmenninir kunna halda, at hetta ella hetta eftirlæti kann ikki hindra samarbeiði Føroyar—Danmarkar millum, so eru umboðsmenninir fyrri Sambandsflokkinn framvið og herða á, at slik eftirlæti kunna skaða »Samhørighedstanken« og frysta tað góða lag, ið teir ynskja skal vera millum Føroyingar og Danir.

At endanum skal verða drigið fram tað, ið donsku stjórnarmenninir siga um fólkaatkvøðuna:

Statsministerin heldur, at fella Føroyingar uppskotið má fylgjan verða, at Føroyingar eru leysir frá Danmark, meðan uttanríkisministerin ber ímóti og sigur, at skilnaður tærvir ikki at vera av teirri orsök. Heldur falla Føroyar aftur til skipanina undan 1940, alto hini gomlu sonevndu amtsstøðuna.

Øll eiga at brúka

Føroyska hondsápu
frá fabrik OKKARA